

Sygn. akt I CSK 331/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa B. U. G.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Finansów

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 5 lutego 2009 r.,

skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 marca 2008 r.,

**oddala skargę kasacyjną i nie obciąża powódki kosztami
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 5 marca 2008 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 grudnia 2006 r., oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 7 423 339,46 zł, dochodzonej na podstawie art. 354 § 1, art. 471 i 417 k.c. w związku z niewykupieniem obligacji skarbowych emitowanych w okresie międzywojennym.

Z ustaleń stanowiących podstawę obu wyroków wynika, że powódka jest właścicielką obligacji 4% pożyczki państwowej o łącznej nominalnej wartości 71 250 zł oraz obligacji 4 ½% pożyczki państwowej o łącznej wartości nominalnej 18 300 zł.

Obligacje 4% pożyczki zostały wyemitowane w dniu 15 maja 1936 r. na mocy dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych (Dz. U. nr 3, poz. 10) oraz rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 lutego 1936 r. o wypuszczeniu 4% pożyczki konsolidacyjnej i warunkach konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych (Dz. U. nr 12, poz. 114). Podlegały one umorzeniu w drodze losowania w terminie do dnia 15 maja 1982 r. Ich wykup miał następować w złotych polskich według równowartości 900/5332 grama czystego złota za jednego złotego z nadpłatą w wysokości 20% wartości nominalnej w ciągu pierwszych 10 lat okresu umorzenia i 15% w ciągu następnych lat okresu umorzenia.

Obligacje 4 ½% pożyczki zostały wyemitowane na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1937 r. o konwersji i zamianie papierów emisyjnych państwowych, samorządowych i gwarantowanych przez Skarb Państwa, wypuszczonych w walutach obcych (Dz. U. nr 28, poz. 207) i na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 15 maja 1937 r. o warunkach konwersji i zamiany papierów emisyjnych państwowych i samorządowych wypuszczonych w walutach obcych, oraz o wypuszczeniu 4 ½% wewnętrznej pożyczki państwowej (Dz. U. nr 37, poz. 248). Ich umorzenie miało następować do dnia 1 lutego 1958 r. w drodze losowania lub skupu z wolnej ręki. Do czasu wylosowania przynosiły one odsetki, 4 ½% w stosunku rocznym, płatne za zwrotem kuponów odsetkowych.

Obligacje będące własnością powódki, podarowane jej przez ojca w 1947 r., nie zostały wylosowane do umorzenia, ani wykupione przez Skarb Państwa. Losowania przewidziane w warunkach emisji obligacji nie odbywały się ani podczas drugiej wojny światowej, ani po jej zakończeniu.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego o zasadności podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia o wykup obligacji, jak też roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym strony pozwanej. Poza tym uznał – powołując się m.in. na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2005 r., III CZP 82/05 (OSNC 2006, nr 9, poz. 148), że w sprawie nie było podstaw do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej. Samo niewykonanie zobowiązania nie może stanowić czynu niedozwolonego, a bezczynność legislacyjna przed wejściem w życie obowiązującej obecnie Konstytucji nie uzasadniała odpowiedzialności deliktowej państwa.

Skarżąc w całości wyrok Sądu Apelacyjnego powódka jako podstawy kasacyjne przytoczyła: - naruszenie art. 277 pkt 4 kodeksu zobowiązań, art. 109 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 1950 r. – przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. nr 34, poz. 311) w związku z art. XXXV p.w.k.c. oraz art. 121 pkt 4 k.c. przez przyjęcie, że uwarunkowania polityczne lat 1944-1989 nie stanowiły siły wyższej, powodującej zawieszenie biegu przedawnienia; - naruszenie art. 5 k.c. przez przyjęcie, że zgłoszenie zarzutu przedawnienia przez stronę pozwaną nie stanowiło nadużycia prawa podmiotowego; - naruszenie art. 316 w związku z art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji; - naruszenie art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 oraz art. 2 Konstytucji przez uchybienie zasadzie ochrony prawa własności i praw majątkowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej trafnie podniesiono, że obligacje skarbowe wyemitowane przed wybuchem drugiej wojny światowej utraciły w wyniku regulacji dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o zaciąganiu nowych i określaniu wysokości nie umorzonych zobowiązań pieniężnych (Dz. U. nr 45, poz. 332 ze zm.) oraz regulacji ustawy z dnia 28 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego (Dz. U. nr

50, poz. 459 ze zm.) realną wartość ekonomiczną. Według art. 15 dekretu, mającego z mocy art. 17 zastosowanie także do zobowiązań Skarbu Państwa, wysokość należności wynikającej z obligacji ulegała zmianie: wyznaczały ją przepisy art. 6, 7 i 8 dekretu. Oznaczało to w szczególności, że obligacje opiewające na złote będące w obiegu w chwili emisji obligacji wyrażały, zgodnie z art. 6 ust. 1 w związku z art. 4 dekretu, należność w złotych będących w obiegu w chwili wejścia w życie dekretu; podobnie w przypadku obligacji opiewających na złote w złocie jeden złoty w złocie równał się, zgodnie z art. 6 ust. 2 w związku z art. 4 dekretu, jednemu złotemu mającemu obieg w chwili wejścia w życie dekretu. Z kolei na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o zmianie systemu pieniężnego wszelkie zobowiązania pieniężne opiewające na złote dotychczasowe uległy przeliczeniu z dniem 30 października 1950 r. na nowe złote według stosunku: 100 złotych dotychczasowych – 1 jeden nowy złoty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., I CSK 482/08, niepubl.); tylko wyjątkowo stosowany był przelicznik: 100 złotych dotychczasowych – 3 złote nowe (por. art. 8 ust. 3 ustawy oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 października 1950 r. w sprawie określenia stosunku przeliczenia niektórych zobowiązań (Dz. U. nr 50, poz. 461). Kolejne przeliczenie - już jednak wyłącznie o charakterze „technicznym”, tj. bez przyświecającego mu zamiaru obniżenia wartości zobowiązań pieniężnych - nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (Dz. U. nr 84, poz. 386 ze zm.).

Przedstawiona, daleko idąca ingerencja w zobowiązania pieniężne, także właścicieli obligacji, dokonana na podstawie wskazanych przepisów dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, ma zasadniczy wpływ na ocenę przytoczonych podstaw kasacyjnych.

Gdyby powódka z upływem 1 lutego 1958 r. – tj. z upływem dnia zamykającego okres, w którym miało nastąpić umorzenie obligacji 4 ½% pożyczki, będącego zarazem dniem, od którego w okolicznościach sprawy należało liczyć, jak trafnie przyjęły sądy orzekające w sprawie (por. także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2000 r., III CZP 37/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 56), bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczeń wynikających z tych obligacji (zob. art. 105 przepisów ogólnych prawa cywilnego w związku z art. III i XIX ustawy

z dnia 18 lipca 1950 r. – przepisy wprowadzające przepisy ogólne prawa cywilnego, Dz. U. nr 34, poz. 312, oraz w związku z art. XXXV pkt 2 p.w.k.c. i art. 108 przepisów ogólnych prawa cywilnego) – zażądała zapłaty kwot wynikających z obligacji po przeliczeniu zgodnie z przepisami powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, kwoty te mogłyby zapewne być dochodzone bez żadnych przeszkód. Podobnie gdyby powódka z upływem 15 maja 1982 r. – będącego ostatnim dniem okresu, w którym miało nastąpić umorzenie obligacji 4 % pożyczki, i zarazem dniem, od którego w okolicznościach sprawy należało liczyć, jak zasadnie przyjęły sądy orzekające w sprawie, bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczeń wynikających z tych obligacji (art. 118 k.c. w związku z art. III przepisów wprowadzających przepisy ogólne prawa cywilnego i art. 120 k.c.) – zażądała zapłaty kwot wynikających z obligacji po przeliczeniu zgodnie z przepisami powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, również te kwoty mogłyby zapewne być dochodzone bez żadnych przeszkód. Zwrócono by co najwyżej uwagę na osobliwość takiego żądania związaną z nieracjonalnością domagania się zapłaty sumy pieniężnej pozbawionej realnej wartości. Jeżeliby zatem przy ocenie zarzutów skargi kasacyjnej podnoszących niemożność dochodzenia przez powódkę roszczeń wynikających z obligacji w okresie biegu przedawnienia tych roszczeń uwzględniać treść nadaną tym roszczeniom przez przepisy powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, zarzuty te należałoby uznać za nieuzasadnione.

Powódka podnosząc wspomniane zarzuty pomija jednak treść nadaną rozpatrywanym obligacjom przez przepisy powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego. Uznając, że przepisy te były niezgodne z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 oraz art. 2 Konstytucji, uważa, iż nie mogły one kształtować roszczeń pieniężnych wynikających z obligacji, i zarazem podkreśla, że w okresie biegu przedawnienia tych roszczeń nie mogła ich dochodzić w kształcie wolnym od wpływu tych przepisów. Przy tym założeniu wspomniane zarzuty należałoby uznać za zdecydowanie uzasadnione. Nie wdając się w szczegółowe rozważania, wystarczy wskazać, że fundamentalnym założeniem biegu wszelkich terminów, których upływ ogranicza wykonywanie prawa lub powoduje utratę prawa, jest możliwość dochodzenia prawa podczas biegu terminu

przez osobę uprawnioną przy zastosowaniu środków przymusu państwowego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2002 r., III CZP 72/01, OSNC 2002, nr 9, poz. 107, z dnia 9 maja 2003 r., V CK 24/03, LEX nr 157310, z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 58, z dnia 13 października 2005 r., I CK 162/05, OSP 2006, z 9, poz. 107, oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 października 2003 r., P 3/03, OTK-A 2003, nr 8, poz. 82), a nie ulega wątpliwości, że w okresach, na które, według sądów orzekających w sprawie, przypadał bieg terminów przedawnienia roszczeń wynikających z rozpatrywanych obligacji, roszczeń tych w kształcie wolnym od wpływu przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego nie można było dochodzić na drodze sądowej.

Założenie przyświecające zarzutom powódki nie ma jednak uzasadnionych podstaw. Kompetencję do kontroli zgodności z Konstytucją norm zawartych w aktach o mocy ustawy zarówno wydanych po, jak i przed wejściem w życie Konstytucji, ma – zgodnie z art. 188 w związku z art. 7 Konstytucji – jedynie Trybunał Konstytucyjny (zob. w szczególności wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03, OSNC 2005, nr 5, poz. 71, oraz z dnia 8 stycznia 2009 r., I CSK 482/08). O ocenę zgodność art. 6, 7 i 8, jak też art. 5 i 11 powoływanego dekretu, oraz art. 8, a także 6, ustawy o zmianie systemu pieniężnego z art. 2, 21 i 64 ust. 1 i 2 Konstytucji zwrócili się do Trybunału Konstytucyjnego właściciele przedwojennych obligacji w skargach konstytucyjnych, na skutek których zapadł wyrok z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie o sygnaturze SK 49/05 (OTK-A 2007, nr 4, poz. 39). W sprawie tej w zakresie dotyczącym zgodności wymienionych przepisów dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego z wskazanymi normami Konstytucji Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. nr 102, poz. 643 ze zm.) ze względu na niedopuszczalność orzekania. Umarzając postępowanie w tym zakresie Trybunał Konstytucyjny przyjął, nawiązując do koncepcji znajdującej wyraz w wielu innych jego orzeczeniach, że kwestionowane przepisy nie spełniają warunku uzależniającego kognicję Trybunału od obowiązywania kontrolowanego aktu normatywnego w chwili dokonywania kontroli, gdyż ich moc obowiązująca

wyczerpała się wraz z jednorazowym uregulowaniem oznaczonych stosunków prawnych (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2008 r., P 5/07, OTK-A 2008, nr 9, poz. 163, oraz powołane w nim orzeczenia); stało się to przy tym na długo przed wejściem w życie Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny nie znalazł zarazem, mimo bardzo krytycznej oceny wspomnianych przepisów, zwłaszcza rozwiązań zawartych w art. 5-8 i 11 dekretu, podstaw do merytorycznej ich kontroli w drodze wyjątku przewidzianego w art. 39 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym; dozwala on na wydanie przez Trybunał Konstytucyjny merytorycznego orzeczenia o pozbawionych mocy obowiązującej przepisach ze względu na konieczność ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Odrzucając zastosowanie tego ostatniego przepisu w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2007 r., SK 49/05, Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że wymienione przepisy dekretu wywołały nieodwracalne skutki prawne i ekonomiczne. Trybunał Konstytucyjny nie dysponuje bowiem środkami pozwalającymi mu tak ukształtować prawa właścicieli przedwojennych obligacji skarbowych, aby z jednej strony, została zapewniona rzeczywista realizacja praw właścicieli obligacji, a z drugiej - możliwość miarkowania należnych im świadczeń ze względu na doniosłe racje społeczno-ekonomiczne.

Konsekwencją stanowiska Trybunału Konstytucyjnego jest konieczność stosowania przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego w sytuacjach objętych hipotezami tych przepisów. Dotyczy to oczywiście także sprawy wytoczonej przez powódkę, jeżeli bowiem norma zawarta w akcie o mocy ustawy nie została wyeliminowana z porządku prawnego na podstawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, sąd nie może odmówić jej stosowania w sytuacjach objętych jej hipotezą z powołaniem się na jej niezgodność z wzorcami wywiedzionymi z Konstytucji. W związku z tym nie może być uznany za trafny podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 oraz art. 2 Konstytucji.

Poza tym - jak już była o tym mowa wyżej - przy założeniu oddziaływania przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego na treść roszczeń wynikających z przedwojennych obligacji skarbowych nie mogą odnieść zamierzonego skutku także wszystkie te zarzuty skarżącej, które

powołując się na naruszenie art. 277 pkt 4 kodeksu zobowiązań, art. 109 pkt 4 przepisów ogólnych prawa cywilnego w związku z art. XXXV p.w.k.c. oraz art. 121 pkt 4 k.c. i art. 5 k.c., zmierzają do wykazania niemożności dochodzenia przez skarżącą roszczeń wynikających z obligacji w okresie ustalonego biegu ich przedawnienia. Właściciele przedwojennych obligacji w okresach: 1 lutego 1958 r. – 1 lutego 1968 r. i 15 maja 1982 r. – 15 maja 1992 r., zapewne mogliby dochodzić roszczeń o treści ukształtowanej przez przepisy powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, a jeżeli takich działań nie podejmowali to – podobnie jak i obecnie – tylko dlatego, że nie miałyby to rzeczywistego znaczenia ze względu na nieposiadanie przez tak ukształtowane roszczenia realnej wartości ekonomicznej. Innymi słowy, przyczyną niedochodzenia roszczeń z przedwojennych obligacji we wskazanych okresach było w istocie „wywłaszczenie” osób uprawnionych z inkorporowanych w nich roszczeń przez przepisy powoływanego dekretu i ustawy o zmianie systemu pieniężnego, który to skutek, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, nie może być w żadnym zakresie podważony przez orzeczenie niezgodności tych przepisów z Konstytucją, gdyż nie mogą one podlegać jego kontroli merytorycznej.

W tej sytuacji bezprzedmiotowe byłoby również rozpatrywanie zawartego w skardze kasacyjnej twierdzenia o naruszeniu art. 316 w związku z art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji, gdyż skarżąca ma tu na względzie zarzuty, przy formułowaniu których pominięto zastosowania w sprawie przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego.

Powyższej oceny skargi kasacyjnej powódki nie podważa orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2007 r., SK 49/05, że art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r., o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 55, poz. 321 – dalej: „ustawa nowelizująca”) w zakresie, w jakim ogranicza dostęp do waloryzacji sądowej na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. w odniesieniu do zobowiązań pieniężnych powstałych przed dniem 30 października 1950 r., wynikających z obligacji skarbowych, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Można by przypuszczać, że orzeczona przez Trybunał Konstytucyjny niezgodność art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją, nie powinna otwierać możliwości sądowej waloryzacji świadczeń pieniężnych w zakresie, w którym ich wartość uległa obniżeniu na skutek ingerencji przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego. Ponieważ skutki tej ingerencji zostały w omawianym wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznane za nieodwracalne i tym samym niemożliwe do pominięcia przez sądy w sytuacjach objętych hipotezami wspomnianych przepisów, należałoby konsekwentnie przyjąć, że wskutek utraty mocy obowiązującej art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej sądowa waloryzacja powinna być dopuszczona jedynie w takim zakresie, w jakim wartość świadczenia pieniężnego wynikająca z tych przepisów uległa następnie dodatkowemu obniżeniu wskutek zjawisk inflacyjnych. Przy takiej interpretacji wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego zmiana art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej nie miałaby jednak żadnej praktycznej doniosłości.

Ale zawarta w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 kwietnia 2007 r., SK 49/05, motywacja niezgodności art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją wyraźnie sugeruje możliwość waloryzacji świadczeń pieniężnych także z powodu utraty ich wartości wskutek oddziaływania przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego. Dokonywanie waloryzacji w tym zakresie pozostawałoby jednak, jak już wspomniano, w zdecydowanej sprzeczności z zajęтым w omawianym wyroku stanowiskiem o nieodwracalności skutków oddziaływania wspomnianych przepisów, a ta, tkwiąca w tym wyroku sprzeczność, mogłaby być źródłem bardzo poważnych trudności przy rozstrzyganiu przez sądy o waloryzacji świadczeń pieniężnych na żądanie właścicieli przedwojennych obligacji. W pewnym wszelako stopniu sprzeczność tę łagodzi i ogranicza wynikające z niej niekorzystne konsekwencje adresowane przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia o niezgodności art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej z Konstytucją przede wszystkim do ustawodawcy. Odraczając częściową utratę mocy obowiązującej art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej do dnia 11 maja 2008 r., Trybunał Konstytucyjny zmierzał w pierwszej kolejności do stworzenia ustawodawcy możliwości ustanowienia przepisów normujących we właściwy sposób sytuację prawną właścicieli przedwojennych obligacji skarbowych.

Jeszcze silniej Trybunał Konstytucyjny podkreślił, z jednej strony, definitywność skutków wejścia w życie przepisów powoływanego dekretu oraz ustawy o zmianie systemu pieniężnego, a z drugiej to właśnie, że jedynym w zasadzie właściwym sposobom złagodzenia tych skutków i przywrócenia stanu pożądanego z punktu widzenia obecnych standardów konstytucyjnych jest – z czym należy się w pełni zgodzić – odpowiednie ustawodawstwo, w postanowieniu z dnia 6 listopada 2008 r., P 5/07.

Bez względu jednak na to, jakie stanowisko zajmie się co do zakresu możliwej waloryzacji sądowej na skutek orzeczenia o częściowej niekonstytucyjności art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej, utrata przez ten przepis mocy obowiązującej w zakresie oznaczonym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 kwietnia 2007 r., SK 49/05, nie dawała podstaw do uznania, choćby częściowo tylko, zasadności rozpatrywanej skargi kasacyjnej. W chwili orzekania przez Sąd Apelacyjny wyrok Trybunału w części dotyczącej art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej nie wywarł jeszcze skutku (w związku z tym por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 151/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 121). Wywołana wyrokiem Trybunału zmiana w stanie prawnym nie podlegała także uwzględnieniu przez Sąd Najwyższy, pomimo iż orzekał on już po wejściu w życie tej zmiany (co do kwestii konieczności uwzględnienia przez Sąd Najwyższy zmian w stanie prawnym wynikających z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., III CK 266/02, LEX nr 163999), ponieważ Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w wyniku zaskarżenia kasacyjnego w granicach podstaw kasacyjnych (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), a skarżąca nie zarzuciła naruszenia art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej, ani art. 358¹ § 3 k.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 102 k.p.c.

(eb)